

Hlavné zistenia z výročnej správy úradu EASO o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2015

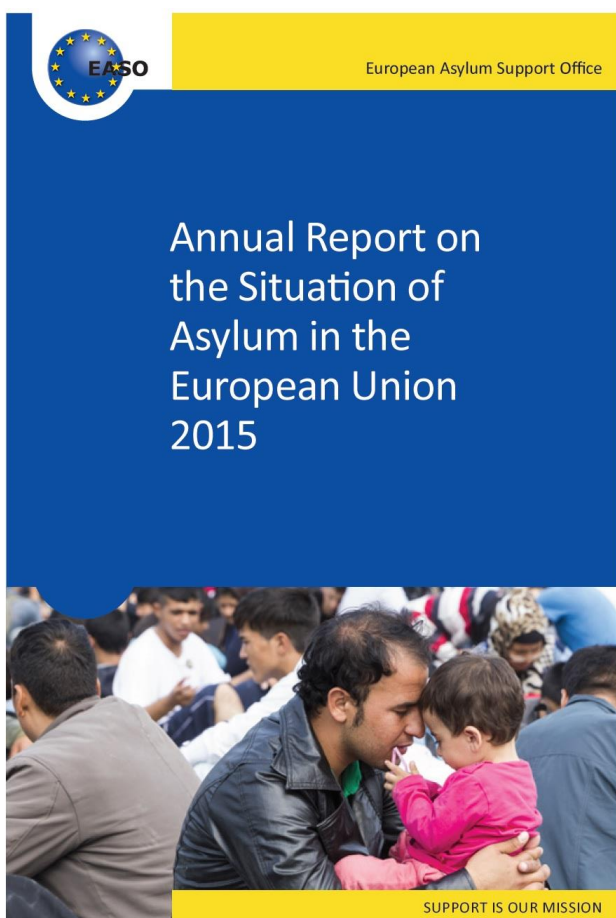
Úvod

Výročná správa úradu EASO za rok 2015 obsahuje komplexný prehľad o počte a charaktere žiadostí o medzinárodnú ochranu vo všetkých 28 členských štátoch EÚ a v Nórsku a Švajčiarsku (krajiny EÚ+). Skúmajú sa v nej azylové trendy vrátane hlavných výziev a reakcií v priebehu roka, významné zmeny v inštitucionálnej a právnej oblasti a poskytuje sa prehľad o praktickom fungovaní spoločného európskeho azylového systému (CEAS). Podkladové informácie na vypracovanie správy poskytli členské štáty, Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR), občianska spoločnosť, informační špecialisti a úradníci pôsobiaci v teréne.

Hlavné body správy

- V roku 2015 bolo v krajinách EÚ+ podaných takmer 1,4 milióna žiadostí o medzinárodnú ochranu, čo je najvyšší počet od roku 2008, keď sa začali zhromažďovať údaje na úrovni EÚ.
- Najväčší počet zaznamenaných žiadateľov o azyl predstavovali štátni príslušníci Sýrie, ďalej štátni príslušníci rôznych krajín západného Balkánu a Afganistanu. Hlavnými prijímajúcimi krajinami boli Nemecko, Maďarsko, Švédsko, Rakúsko a Taliansko.
- Koncom roku 2015 počet osôb čakajúcich na rozhodnutie o ich žiadosti o medzinárodnú ochranu v krajinách EÚ+ prekročil jeden milión. Objem nevybavených žiadostí sa oproti roku 2014 viac než zdvojnásobil.
- Kríza v Sýrii naďalej predstavovala kľúčový faktor v súvislosti s počtom žiadostí o medzinárodnú ochranu v krajinách EÚ+. Žiadosti Sýrčanov prekročili počet 380 000, čo je trojnásobok oproti roku 2014.
- Počet žiadostí z krajín západného Balkánu sa v roku 2015 takmer zdvojnásobil na 201 405 žiadateľov, pričom prevažná väčšina z nich pochádzala z Kosova a Albánska.
- Afganistan v minulom roku naďalej patril k hlavným krajinám pôvodu žiadateľov so 196 170 podanými žiadosťami (nárast o 359 %) a s najvyšším podielom maloletých osôb bez sprievodu žiadajúcich o medzinárodnú ochranu celkovo v krajinách EÚ+ (25 % všetkých afganských žiadateľov).
- Na prvom spoločnom úsilí EÚ o presídlenie sa dohodlo 27 členských štátov spolu so štátmi pridruženými k Dublinskému dohovoru, ktoré sa zaviazali v priebehu dvoch rokov presídliť 22 504 vysídlených osôb z krajín mimo EÚ.

Hlavné trendy v roku 2015

Program premiestnenia

V dôsledku nebývalého prílevu žiadateľov o medzinárodnú ochranu v roku 2015 bol schválený program premiestnenia na podporu „nárazníkových“ členských štátov – Talianska a Grécka – ktoré boli pod značným tlakom. Na základe návrhu Komisie v máji 2015 Rada prijala dve rozhodnutia na zriadenie dočasného a mimoriadneho mechanizmu premiestnenia pre 160 000 žiadateľov, ktorí jednoznačne potrebujú medzinárodnú ochranu, z Grécka a Talianska, ktorý sa bude uplatňovať počas dvoch rokov až do septembra 2017.

Maloleté osoby bez sprievodu

V roku 2015 požiadalo o medzinárodnú ochranu v krajinách EÚ+ celkovo 95 985 maloletých osôb bez sprievodu, čo je takmer štvornásobok počtu v predchádzajúcom roku. Nárast bol najvýraznejší v týchto štyroch hlavných prijímajúcich krajinách: Švédsko, Nemecko, Maďarsko a Rakúsko. Tieto krajiny dovedna zaznamenali 70 % všetkých žiadostí o azyl podaných maloletými osobami bez sprievodu. Veľmi výrazný prílev žiadateľov o medzinárodnú ochranu – maloletých osôb, viedol k problémom so stanovením

správneho veku a nedostatku poručníkov, prípadne k oneskoreniu ustanovenia poručníkov.

Prijímacie zariadenia

Nárast žiadostí o azyl v roku 2015 viedol v mnohých členských štátoch k nedostatku ubytovania, najmä počas letných mesiacov. Niektoré členské štáty zdvojnásobili alebo strojnásobili svoje prijímacie kapacity, čo poukazuje na potrebu väčšej flexibility v súvislosti so zariadeniami. Na vyriešenie týchto problémov sa prijali určité opatrenia, ako napríklad poskytnutie dodatočných trvalých a dočasných/núdzových možností ubytovania, zriadenie nových vstupných prijímacích stredísk a užšia spolupráca medzi susednými členskými štátmi.

Podpora zo strany úradu EASO

Minulý rok úrad EASO pokračoval v poskytovaní operačnej podpory Grécku, Taliansku, Bulharsku a Cypru. Od septembra 2015 úrad EASO podporoval program premiestnenia EÚ z Talianska a Grécka do iných európskych krajín na základe operačných plánov pre problémové oblasti a premiestnenie, ktoré podpísali obidva členské štáty, prostredníctvom nasadenia expertov vrátane mobilných tímov, ako aj prípravou viacerých nástrojov na pomoc pri jednotlivých krokoch pri premiestňovaní (informačné letáky, informácie pred odsunom, registrácia, postup zosúladenia, nástroj na identifikáciu citlivých prípadov).

Zmeny v národných azylových systémoch

Keďže v roku 2015 uplynul konečný termín na transpozíciu prepracovaného azylového *acquis*, viaceré členské štáty uskutočnili legislatívne zmeny vo svojich vnútroštátnych azylových systémoch. Zároveň sa

v dôsledku výrazného prílevu žiadateľov v niektorých krajinách EÚ+ spustili núdzové mechanizmy v súvislosti s riadením hraníc, rýchlou registráciou a spracovaním prípadov a revidovali sa osobitné postupy.

Informácie a právna pomoc

V roku 2015 krajiny EÚ+ prijali niektoré legislatívne zmeny, vďaka ktorým sa rozšíril rozsah informácií a právnej pomoci pre žiadateľov o medzinárodnú ochranu v rôznych štádiách konania. Toto predstavovalo aj v roku 2015 veľkú výzvu, najmä so zreteľom na zvýšený dopyt a často obmedzený objem špecializovaných zdrojov.

Stratégia do budúcnosti

V súlade s návrhom na transformáciu na agentúru Európskej únie pre azyl, ktorý predložila Komisia, úrad EASO vstupuje do novej etapy svojho vývoja a vychádzajúc zo svojej doterajšej práce sa pripravuje na nové a rozšírené povinnosti a nový mandát v tejto súvislosti.

Celá správa sa nachádza na <https://www.easo.europa.eu/information-analysis/annual-report> .